

Розділ VIII

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

КОРМИЧ Б. А.

Національний університет «Одеська юридична академія», завідувач кафедри
морського та митного права, доктор юридичних наук, професор

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРОЦЕС МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МИТНОГО ПРАВА

Важливою особливістю сучасного митного права, яка є однією з підстав його відособлення в якості комплексної галузі права, є його інтеграція у міжнародне право. Національні митні правила виявилися суттєвим фактором, що впливає на обсяги та розвиток міжнародної торгівлі, що перетворило їх на об'єкт міжнародних переговорів та узгоджень на дво- та багатосторонньому рівні.

Міжнародні договори з питань торгівлі та мореплавства, що містили положення щодо митних пільг стали широко поширеними починаючи з XVII століття. Дані договори містили положення, які стосувалися надання певних митних пільг та привілеїв, що надавалися державами одна одній з метою сприяння взаємній торгівлі. А починаючи з XVIII ст. для позначення системи таких пільг в міжнародних договорах стали використовувати клаузулу «режим найбільшого сприяння» (*most favored nation treatment* — *MFN*). Положення міжнародних договорів фактично замінювали національні митні тарифи та вносили зміни у порядок здійснення митних процедур щодо товарів, походженням з країн-підписантів.

З кінця XIX ст. починають укладатися багатосторонні угоди з митних питань. Першою з них стала Конвенція щодо заснування міжнародного союзу з публікації митних тарифів (Брюссель, 5 червня 1890 р), ініційована бельгійським урядом у 1886 р. та узгоджена на двох міжнародних конференціях у Брюсселі у 1888 та 1900 рр.. Створена відповідно до Конвенції 1890 р. міжнародна міжурядова організація мала за мету публікацію та оголошення «як це можливо швидше і точніше митних тарифів різних держав земної кулі» (ст. 2). Матеріали для публікації надавалися державами-членами в найкоротший термін і включали: митні закони та митний тариф, циркуляри та інструкції щодо застосування

тарифів та класифікації товарів, міжнародні договори які мають відношення до тарифів (ст. 12). Дана Конвенція, так само, як і створене у 1891 р. Міжнародне Бюро Митних Тарифів (The International Customs Tariff Bureau — BITD) діють і по сьогодні, з деякими змінами, що були внесені у 1949 та 1967 рр. Інформація щодо тарифів розповсюджується через друкований орган — International Customs Journal а також, доступна в електронному вигляді на CD-ROM та через веб-сайт Бюро <http://www.bitd.org/>.

Питання спрощення та уніфікації митних процедур на міжнародному рівні було вперше поставлено в рамках митної конференції, проведеної у 1923 р. під егідою Ліги Націй, в результаті якої було підписано Міжнародну конвенцію щодо спрощення митних формальностей (Женева, 1923 р.) (*International Convention Relating to the Simplification of Customs Formalities and Protocol of Signature. Geneva, November 3, 1923.*). У Конвенції 1923 р. було закладено низку положень, які згодом обумовили формування сучасного митного права:

- рівне ставлення до торгівлі інших країн щодо митних процедур та формальностей, надання ліцензій, методів перевірки тощо (ст. 2);
- звільнення торгівлі від надмірних, непотрібних або довільних митних формальностей (ст. 1);
- здійснення державами узгоджених дій щодо розгляду найбільш придатних методів спрощення та уніфікації формальностей для прискорення проходження товарів через митницю (ст. 14).

Женевська Конвенція 1923 р. містила, також, конкретні рекомендації, які стосувалися окремих видів митних формальностей, пов'язаних з імпортом або експортом товарів та зобов'язання країн-учасниць щодо перегляду та реформування національних митних законодавств відповідно до таких рекомендацій.

Зокрема, до таких рекомендацій, відносилися: можливість здійснення митного оформлення товарів на внутрішніх митницях; надання можливостей здійснення митного оформлення поза-місцями розташування митниць та поза робочим часом; визнання митних забезпечень інших країн при транзиті товарів.

Норми та принципи Женевської Конвенції 1923 р. справили вплив на формування митного законодавства більшості європейських країн, країн Британської співдружності, Східної Америки тощо. Більше того, багато з принципів даної Конвенції знайшли своє втілення у наступних міжнародних угодах щодо гармонізації національних митних законодавств.

Справжній всеохоплюючий розвиток яких розпочався вже після II Світової війни. Рухійними силами на цьому шляху стали тарифні переговори 1946–1947 рр. в рамках Підготовчого комітету Конференції ООН з торгівлі та зайнятості, результатом яких стало підписання Генеральної угоди з тарифів і торгівлі від 30 жовтня 1947 р. (ГАТТ-47) та переговори

Групи по вивченню Європейського митного союзу у 1947–1950 рр., що завершилися створенням Ради митного співробітництва (*Customs Cooperation Council*) — нині Всесвітня митна організація (*World Customs Organization*). На даних переговорах були визначені зобов'язання щодо загальної лібералізації митних тарифів, запобігання дискримінації між товарами походженням з різних країн та дискримінації між національними та імпортованими товарами. Як важливий елемент недискримінаційного застосування митного законодавства було визнано необхідність гармонізації національних митних законодавств у таких питаннях, як класифікація товарів для митних цілей, правила визначення походження товарів, визначення митної вартості товарів, як бази оподаткування тощо.

Список використаних джерел

1. Lyons T. EC Customs Law / Timothy Lyons – Oxford – New York: Oxford University Press, 2001 – p. 6.
2. Peaslee, Amos J. International Governmental Organizations Constitutional Documents. Revised third edition. In five parts. – The Hague: Martinus Nijhoff, 1974. – Part. 1. Volume 1.
3. International Convention Relating to the Simplification of Customs Formalities and Protocol of Signature. Geneva, November 3, 1923. // Treaty Series. – No.16 (1925). – London: H. M. Stationery Office, 1925– 24 p.

ДОДІН Є. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри морського та митного права,
доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

ПРАВОВА ПРИРОДА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Порушення митних правил все більше займають місце у структурі правопорушень. По-перше, це пов'язане з поширенням сфери митної справи в нашій державі, по-друге, з декриміналізацією так званої товарної контрабанди, по-третє, з необхідністю виконувати ратифіковані (інколи вже імплементовані) міжнародні конвенції та угоди з питань протидії митних правопорушень.

Однак правова природа відповідальності за порушення митних правил на даний час досі невизначена. Розробники Митного кодексу України (далі — МКУ) в Розділі 18 «Порушення митних правил та відповідальність за них» встановлюють, що відповідальність за порушення митних правил є адміністративною відповідальністю. Однак зміст МКУ